

Jul

DOGAĐAJI OPŠTEG KARAKTERA

- 1. jul* — Nemačke trupe zauzele Rigu i okupirale Letoniju.
- U Beogradu CK SKOJ-a održao sastanak na kome je, u vezi sa odlukom CK KPJ od 22. i 27. juna, rešio da omladini Jugoslavije uputi poziv na oružanu borbu.
- CK SKOJ-a izdao proglas »Sve za poraz fašističkih razbojnika! Sve za pobjedu pravedne stvari Sovjetskog Saveza — za oslobođenje naših naroda!« U proglasu se omladina Jugoslavije poziva na jedinstvo, na otpor okupatoru i na spremnost za opšti narodni ustanak.
- 4. jul* — U Beogradu (u vili na Dedinju) održana istorijska sednica Politbira CK KPJ pod rukovodstvom generalnog sekretara KPJ Josipa Broza Tita, na kojoj je odlučeno: da se od sabotaže i diverzije pređe na opšti ustanak; da partizanski rat bude osnovna forma razvijanja ustanka; da ranije organizovane udarne grupe i veći broj komunista izađu na teren, obrazuju NOP odrede i otpočinu dejstva; da se u NOP odrede postave politički komesari kao predstavnici Partije i naroda; da se u pojedine pokrajine upute članovi CK KPJ sa izvanrednim ovlašćenjima u vezi sa organizacijom ustanka; da se pokrene organ GS NOP odreda Jugoslavije i narodima Jugoslavije uputi poziv na ustanak. Na sednici su razrađeni plan razvitka partizanskih operacija u Srbiji i plan stvaranja slobodne teritorije u njenom zapadnom delu.
- 5. jul* — U Zagrebu ustaška vlada NDH objavila zakonsku odredbu kojom se pod preki, odnosno pokretni preki sud stavljaju sva lica koja su od 10. aprila 1941. na bilo koji način delovala protiv ustaške vlasti.
- 10. jul* — Otpočela bitka za Smolensk (trajala do 8. avgusta), u kojoj su okružene sovjetske snage (16. i 20. armija), posle višednevnih ogorčenih borbi, uspele da se probiju preko r. Ūnjepra na istok.
- II. jul* — Vlada SSSR-a i vlada V. Britanije uputile ultimatum iranskoj vladi: traže protivljenje Nemaca iz Irana.
- 12. jul* — CK KPJ objavio proglas u smislu odluka donetih na sednici Politbira od 4. jula: svi narodi Jugoslavije se pozivaju da svoju zemlju pretvore u opsednutu tvrđavu za fašističke osvajače, a komunistima se nalaže da bez oklevanja organizuju NOP odrede i stanu na čelo narodnooslobodilačke borbe.
- U Moskvi potpisana konvencija o uzajamnoj pomoći između vlada SSSR-a i V. Britanije.
- Jul s.* — Član PK KPJ za Makedoniju Lazar Koliševski, drugi put došao u Beograd i Centralnom komitetu KPJ podneo izveštaj o situaciji u Makedoniji i o oportunističkoj i kontrarevolucionarnoj politici sekretara PK KPJ za Makedoniju Metodija Šatorova Sarla. Na osnovu tog izveštaja, CK KPJ odlučio je da Šatorova isključi iz KPJ i smeni sa dužnosti sekretara PK KPJ za Makedoniju.
- 16. jul* — Nemačke i ruinske trupe zauzele Kišinjev.
- n. jul* — Vlada SSSR-a uspostavila diplomatske odnose sa izbegličkom vladom Kraljevine Jugoslavije u Londonu,
- 18. jul* — Predsednik vlade SSSR-a Josif Visarionovič Staljin uputio pismo predsedniku vlade V. Britanije Vinstonu Čerčilu: tražio da V. Britanija otvori drugi front na zapadu (u severnoj Francuskoj) i na severu Evrope (na Arktiku).
- U Londonu potpisan sporazum između vlade SSSR-a i izbegličke vlade Čehoslovačke: sovjetska vlada se obavezala da će ukazati pomoć čehoslovačkim narodima u borbi protiv fašističkih okupatora.

Taj dan se praznuje kao Dan borca.

1941. jul

ROSNA

I HERCEGOVINA

jul 1941.

19. jul — Komanda italijanske 2. armije naredila štabovima korpusa da, zbog širenja ustanka na području NDH, preduzmu potrebne mere radi eventualne okupacije demilitarizovane zone (teritorije između anektiranih primorskih predela i demarkacione linije).
30. jul — Predsednik vlade V. Britanije Vinston Cerčil odgovorio predsedniku vlade SSSR-a, Josifu Visarionoviču Staljinu da Nemci imaju u Francuskoj 40 divizija i da Britanci nemaju mogućnosti da otvore drugi front ni u Francuskoj, niti na Arktiku.
21. jul — Komanda konpene vojske NDH uputila Ministarstvu domobranstva NDH obaveštajni izveštaj u kome, pored ostalog, ističe da se opaža intenzivan rad i propaganda komunista, naročito u Zagrebu, iako se protiv njih primenjuju stroge mere.
24. jul — Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito, u ime CK KPJ, uputio pismo Pokrajinskom komitetu KPJ za Makedoniju: obaveštava ga da se Metodije Šatorov Sarlo, zbog antipartijskog i kontrarevolucionarnog rada, smenjuje s dužnosti sekretara PK KPJ za Makedoniju i isključuje iz KPJ; postavlja zadatak da se formiraju NOP odredi u Makedoniji.
25. jul — CK KPJ uputio proglas narodima Jugoslavije: poziva ih da se oružanom borbom oslobode od fašističkog ropstva; ukazuje na zločine hrvatskih i srpskih izroda: Pavelića, Acimovića, Ljotića i drugih; objašnjava ciljeve KPJ u NOB-u i poziva sve rodoljube u zajedničku borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
29. jul — Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok, feldmaršal Vilhelm List, prenosi naređenje nemačke Vrhovne komande oružane sile: u slučajevima sabotaže izricati smrtnu kaznu vešanjem 1 primenjivati sva ostala sredstva za zastrašivanje.
30. jul — U Londonu predstavnici izbegličke vlade Poljske i vlade SSSR-a potpisali sporazum o uspostavljanju diplomatskih odnosa, o uzajamnoj pomoći u borbi protiv Nemačke. o formiranju poljskih jedinica na teritoriji SSSR-a i o poništavanju sovjetsko-nemačkog ugovora od 1939. godine koji se odnosi na poljske granice.
- Jul — U Beogradu CK KPJ i GS NOP odreda Jugoslavije izradili plan za stvaranje veće slobodne teritorije u zapadnoj Srbiji, kao baze za uspešnije rukovođenje celokupnom oružanom borbom u Jugoslaviji.

BOSNA I HERCEGOVINA

3. jul — Ma grebenu pl. Trusine (u zahvatu puta Stolac — Nevesinje). nevesinjski ustanici. u dvočasovnoj borbi, razbili tri kolone ustaša i domobrana, sprečivši im prodor u oslobođena sela i zbegove. U borbi su, pored ostalih, poginula i dva istaknuta ustaška komandanta.
13. jul — U Sarajevu, na sastanku PK KPJ za BiH, kome je prisustvovao i delegat CK KPJ Svetozar Vukmanović Tempo, preneti je odluka CK KPJ o dizanju ustanka. Izvršena detaljna analiza situacije i do tada Izvršenih priprema za ustanak, razrađen plan oružanih akcija, određeni rejon i gde će se formirati odredi, formirano vojno rukovodstvo ustanka — Štab NOP odreda za BiH i imenovani oblasni štabovi.
15. jul — Na proširenom sastanku Oblasnog komiteta KPJ za tuzlansku oblast, održanom na Bajramovcu (kod Tuzle), preneti direktiva CK KPJ za dizanje ustanka, formiran Oblasni vojni štab, imenovani podštabovi (sreski štabovi) za Majevicu, Bijeljinu. Ozren i Birač, razrađen plan prvih oružanih akcija i odlaska komunista na teren.
- Jul p. p. — Oblasni komitet KPJ za Hercegovinu izdao proglas narodu u kome se, između ostalog, kaže da su nov talas ustaških pokolja u Hercegovini i pojačani teror u vezi sa napadom Nemačke na SSSR digli čitave krajeve u istočnoj Hercegovini na odbranu golih života. U tom narodnom otporu, koji organizuje KPJ, Oblasni komitet vidi perspektivu brzog zaustavljanja pokolja, te poziva muslimane i Hrvate da se pridruže Srbima u borbi protiv okupatora i ustaša.
- Na Sehitlucima (kod Banje Luke) održan sastanak Oblasnog vojnog rukovodstva za Bos. krajinu na kome je član Vojnog komiteta pri PK KPJ za BiH preneo direktive CK KPJ o otpočinjanju ustanka i zaključke PIC KPJ za BiH o formiranju partijskih štabova i otpočinjanju oružanih akcija i diverzija.
- Jul s. — U Ključu rukovodilac Oblasnog vojnog rukovodstva za Bos. krajinu formirao Sreski vojni štab. Kako su članovi Sreskog štaba istog dana uhapšeni, pripreme za ustanak nisu ni izvršene.
- Jul d. p. — Odlukom PK KPJ za BiH formiran Oblasni vojni štab za sarajevsku oblast.

1941. jul

ROSNA

I HERCEGOVINA

jul 1941.

- U s. Rašinovcu (kod Bos. Petrovca) komandant Oblasnog vojnog štaba za Bos. krajinu formirao SK KPJ i Sreski vojni štab za Bos. Petrovac i preneo direktive CK KPJ o formiranju odreda i otpočinjanju ustanka.
- 16. jul — U Mostaru, na sastanku Oblasnog komiteta KPJ za Hercegovinu, kome je prisustvovao i delegat PK KPJ za Bosnu i Hercegovinu, preneti direktiva CK KPJ za dizanje ustanka, radni plan o rasporedu kadrova i formiran Oblasni vojni štab za Hercegovinu.
- 17. jul — Iz Mostara izašao na severne padine Veleži Oblasni vojni štab za Hercegovinu sa grupom od 18 članova KPJ.
- 18. jul — U s. Bukovaći (kod Bos. Petrovca), na sastanku rukovodilaca Oblasnog vojnog rukovodstva za Bos. krajinu i članova Sreskog komiteta KPJ za Bos. Grahovo, formiran Štab gerilskih odreda za srez Bos. Grahovo i okolinu i preneti direktiva CK KPJ za formiranje odreda i otpočinjanje ustanka.
- 20. jul — Kod s. Zimlje (na sev. padinama pl. Veleži) ustaše napale logor Oblasnog štaba za Hercegovinu i razbile obezbeđenje logora. Štab se u toku iduće noći vratio u Mostar, ali je, u vezi s tim neuspehom, smenjen.
- 21. jul — Na Romaniji Oblasni vojni štab sarajevske oblasti formirao Štab 3 (Romanijske) partizanske čete sarajevske oblasti.
- 24. jul — Na Kamenici, Crvljivici i Javorju (kod Drvara) Štab gerilskih odreda za srez Bos. Grahovo i okolinu formirao gerilske odrede.
- 25/26. jul — U s. Orlovcima (na pl. Kozari), pod rukovodstvom sekretara Oblasnog komiteta KPJ za Bos. krajinu, održan prošireni sastanak sreskih vojnih poverenika za Prijedor, Bos. Novi i Bos. Krupu, na kome je preneti direktiva CK KPJ za dizanje ustanka, razrađen plan priprema i prvih akcija, formirano više pripremnih grupa (odreda). Imenovani su sreski vojni štabovi za Prijedor, Bos. Novi i Bos. Dubicu, a Osman Karabegović i Mladen Stojanović su sačinjavali neku vrstu regionalnog (operativnog) štaba za čitavu Kozaru.
- 26. jul — U Tešanjskom krnjinu, od članova KPJ iz Teslića i partijskih aktivista sreza Tešanj, formiran Teslički NOP odred, jačine voda.
- 27. jul — Gerilski odredi, pod rukovodstvom Štaba gerilskih odreda za srez Bos. Grahovo i okolinu, praćeni stotinama seljaka, zauzeli Drvar¹ i Bos. Grahovo, uništili žand. stanice Oštrelj, Manastir Rmanj, Potoke, Grkovce, zauzeli dvadesetak ž. stanica i razbili nekoliko manjih odreda ustaša, žandarima i domobranama koji su pokušali da od Srnetice. duž železničke pruge, prodru u Drvar.¹
- 28. jul — U srpskim selima kod Duvna ustaše otpočelo dvodnevni pokolj u kome su pobile 248 ljudi, žena i dece.
— U Livnu ustaše uhapsile oko 160 Srba i desetak Hrvata komunista.
- 29. jul — Diverzantska grupa partijske organizacije železničke radionice miniranjem oštetila nekoliko lokomotiva u železničkoj ložionici u Sarajevu.
— U s. Meduvodu (na pl. Kozari), na sastanku partijskog rukovodstva za Bos. Dubicu. po direktivi sekretara Oblasnog komiteta KPJ za Bos. krajinu, formiran Sreski vojni štab za Bos. Dubicu. preneti direktiva za početak ustanka i određena prva akcija za sutradan (međutim, do prvog sukoba je došlo istog dana. pri kraju samog sastanka).
— Bacanjem 160 Srba u Prološku jamu ustaše otpočele masovni pokolj u srezu Livno. Za oko mesec dana u ovu i druge jame (kod sela Rujana, Čelebića i Gradine) bačeno je preko 1.000 Srba, uglavnom iz sreza Livno.
- 29/30. jul — Gerilski odredi Podgrmeča izvršili prve napade: zauzeli veliki broj sela i uništili žand. st. Lanište, Majkić-Japru, Benakovac, Lušci-Palanku. Drenovo Tjesno. G. Sanicu, Bravsko, rudnik boksita u Suvaji i električnu centralu u s. Gudavcu, napali Bos. Krupu Budimlić-Japru i D. Sanicu i porušili komunikacijske veze Bos. Krupe sa Bihaćem. San. Mostom. Bos. Petrovcem i Ključem.

¹ l'osada Drvara <3. Ceta I. bataljuna domobranskog 10 peSadijskofi puka) sutradan Jo uglavnom zarobljena

¹ Taj dan se praznuje kao Dan ustanka naroda Bosne i Hercegovini!

30. jul
- Partizanske pripremne grupe sa Kozare, praćene nenaoružanim narodom, izvršile prve akcije. Tog i idućeg dana su zauzele Bos. Kostajnicu, napale Bos. Dubicu i uništile postrojenja i žičaru rudnika uglja u Lješljanima', žand. st. Knežicu, ? i žand. stanice Dobrljin, Rudice, Svodnu, Dragolinju, opštine Brežićane i Veliko Palančište i na više mesta pokidale železničku prugu Prijedor — Bosanski Novi — Sunja.
 - Gerilski odredi iz okoline zauzeli Glamoč, ali su ga, zbog intervencije jednog kombinovanog bataljona (domobrani, ustaše i žandarmi) iz Livna i zbog slabe unutrašnje organizacije, sutradan napustili.
 - U Drvaru Stab gerilskih odreda za srez Bos. Grahovo imenovao Vojno-revolucionarno veće (imalo je karakter SNO odbora), koje su sačinjavali svi komesari odreda, odbora (kako su se zvali izvršni organi Veća) i ustanova. Veće je imalo odbore za komunalnu politiku i za industriju, komesarijate za ishranu, za javnu sigurnost i druge. Ono je bilo prvi organ narodne vlasti u Bosni i Hercegovini.
 - Na narodnom zboru u Postijen-polju (na Romaniji) formirana 3 (Romanijska) partizanska četa sarajevske oblasti.
 - U Bos. Krupi ustaše pobile nekoliko stotina Srba. kao i izvestan broj Hrvata i muslimana koji su se suprotstavili pokolju.
31. fuj
- Oko 300 ustanika zauzeli žand. st. Ribnik i Opštinu u s. Velijama i oslobodili 80 talaca. Istovremeno je Prekajski gerilski odred Štaba gerilskih odreda za srez Bos. Grahovo i okolinu zauzeo ž. i žand. st. Mliništa (kod Glamoča). Time su spojene oslobodene teritorije oko Drvara i Jajca i povezane tamošnje ustaničke jedinice.
 - Napadom na žand. st. Glogovac otpočele oružane borbe u Janju i Pljevi (kod Jajca). Cete narodne vojske⁵ za nekoliko dana uništile više žand. st i ž. stanice Sokolac, Čardak, Plivu i Podove (na pruzi Jajce — Srnetica).
 - Romanijska partizanska četa demolirala žand. st. u s. 2ljevovima i Opštinu u s. Sokolovićima a pokidala telefonske veze između Mokrog i Han-Krama.
 - Gerilske grupe iz zbegova Zupci, Bobani i Ilija pl. na više mesta porušile železničku prugu Gabela — Hum — Dubrovnik i put Ljubinje — Trebinje.
 - Zbog napada na žand. st. Glodina, ustaški odred iz Gline pobio 700 Srba (ljudi, žena i dece) u selima opštine Bužim (kod Bos. Krupe), a idućih dana taj se broj povećao na preko 1000.
 - U Sekovićima (kod Vlasenice). po direktivi Oblasnog vojnog štaba za tuzlansku oblast, formiran Sreski vojni štab za Birač (Vlasenicu). u početku nazivan i Podšlabom sektora Vlasenica — Zvornik.
 - Oblasni vojni štab za tuzlansku oblast, sa grupom partijskih radnika i tehničkog osoblja, izašao iz Tuzle i došao u s. Mekote (kod Sekovića).
 - Na Starčevici (kod Banje Luke) sekretar Oblasnog komiteta KPJ za Bos krajinu formirao partizanski odred, uglavnom od partijskih kadrova iz Banje Luke. Raspoređivanjem kadrova u štabove u partijska rukovodstva drugih krajeva, taj odred je u avgustu rasformiran.
- Jul fc.
- Kod s. Vogošća (blizu Sarajeva) formirana 1 (Semizovačka) partizanska četa Štaba sarajevske oblasti.
 - Na pl. Trebeviću (kod Sarajeva) formirana 2 (Trebevička) partizanska četa Štaba sarajevske oblasti.
 - U jarugama Rašića gaja (kod Vlasenice) ustaše poklale oko 80 ljudi.

C'RNA C.ORA

5. jul
- U Cetinju, suđenjem petorici lica zbog neovlašćenog posedovanja i skrivanja oružja, otpočeo rad italijanskog Ratnog vojnog suda.
8. jul
- U Stijeni piperskoj (kod Titograda) održan sastanak PK KIM za Crnu Goru, Boku i Sandžak. Pošto je delegat CK KP.T preneo odluku CK o oružanom ustanku protiv
 - * Zbog uništenja rudnika u Ljfcäljanlmn, Novsko-I.Jei'JJ.msku grupu (odred) pohvalio je VS NOP odreda Jugostavije.
 - ' U krajevima gde su pripreme za ustanak bite nedovoljne, a događaji prerasli organizacione mogućnosti partijskih organizacija ustaničke jedinice, detom spontano oformljene, dobile su naziv *narodna vojska

fašističkih okupatora i njihovih slugu, rešeno je: da odmah otpočnu oružane akcije i da postojeće udarne grupe, sada kao gerilski odredi, stupe u dejstvo protiv italijanskih okupatora; da članovi PK odu na teren i rukovodstvima OK i MK prenesu direktive za ustanak i pruže pomoć pri planiranju prvih oružanih akcija; da težište oružanih akcija bude usmereno na uništenje manjih okupatorskih posada, na rušenje komunikacija, kidanje tt veze i dr.

13. jul — Us. Dragovoljčima (kod Nikšića) formirana Dragovoljička gerilska četa.
10. jul — U Cetinju održan sastanak MK KPJ za srez cetinjski, na kome je instruktor PK preneo direktivu za otpočinjanje gerilskih akcija protiv okupatora, koje kasnije treba da prerastu u masovnu borbu i oružani ustanak. Akcije je trebalo otpočeti što pre (ali ne pre 13. jula). Zatim su postavljeni konkretni zadaci: da gerilski odredi u njeгуškoj opštini likvidiraju žand. st. u Njeгуšima i na Lovčenu; da gerilski odredi katunske nahije likvidiraju italijansku posadu na Cevu. a gerilski odredi iz Konaka dejstvuju na komunikacije Cetinje — Budva i Rijeka Crnojevića — Cetinje.
11. jul — OK KPJ za Podgoricu (sada: Titograd) održao sastanak u prisustvu organizacionog sekretara PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak, na kome je razrađen plan akcija protiv okupatora u podgoričkom i danilovgradskom sreзу i doneta odluka da se prve akcije izvedu u Podgorici.
12. jul — U Cetinju održana skupština crnogorskih kvislinga («Petrovdanska skupština»), koja je bila pripremljena od strane italijanskih okupacionih vlasti. Tom prilikom je «crnogorski sabor» proglasio »suverenu i nezavisnu« Crnu Goru pod italijanskim protektoratom. U deklaraciji toga sabora (pet lačaka) ističe se da se proglašava »suverena i nezavisna država Crna Gora u obliku ustavne monarhije«, zatim rešenost potpisnika deklaracije da se sudbina Crne Gore »ujedini sa sudbinom Italije« i. najzad, njihova molba italijanskom kralju da odredi namjesnika kraljevine Crne Gore koji će proglasiti ustav«. Ta kvislinška tvorevina je bila vrlo kratkog veka. Već sutradan je izbio opšti narodni ustanak s ciljem da se stvori istinski slobodna Crna Gora i bratskoj zajednici jugoslovenskih naroda.
- U Ridanima (kod Nikšića) OK KPJ za Nikšić održao sastanak na kome je doneta odluka o gerilskim akcijama protiv italijanskog okupatora na teritorije nikšićkog i šavničkog sreza i zapadnog dela Boke Kotorske.
13. jul — Gerilski odredi Crne Gore razoružali niz italijanskih karabinijskih i žand, st. a u borbi sa neprijateljem ubili i zarobili više italijanskih vojnika i zaplenili znatne količine ratnog materijala.¹
- Gerilski odredi iz sela Godin.ia, Seoca, Boljevića, Krnjica i Virpazara, izvršili napad na italijanski garnizon u Virpazaru i posle kraće borbe ga zauzeli. U borbi je poginulo 6, ranjeno 15 i zarobljeno 51 italijanski vojnik. Zaplenjeno je: 2 mitraljeza, 3 p. mitraljeza, oko 60 pušaka i znatne količine municije i druge opreme, kao i hrane. Ustanici su imali 1 poginulog i 2 ranjena borca. U Virpazaru je uspostavljena partizanska komanda mesta.
- Cucki, Bjelički, Velestovsko-zagredsko-markovinski i Ubalski gerilski odredi, jačine oko 150 boraca, razoružali 15 italijanskih vojnika u Cevu.
- Gerilski odredi iz sela Vukmirovića, Riječans, Mracelja, Očevića, Jankovića i drugih okolnih mesta napali na italijanski garnizon u Rijeci Crnojevića. Posle kraće borbe italijanska posada se predala. Tora prilikom je zarobljeno 20 karabinijera i zaplenjeno oko 20 pušaka, nešto revolvera, bombi i druge opreme.
- Cavorsko-kostudički gerilski odred, posle kraće borbe, razoružao finansijsku stanicu na Ivanovim Koritima i porušio puteve Lovćen — Cetinje i Lovćen — Kotor.
- Gerilski odred iz sela Mišića i Đurmana napao italijansku finansijsku stanicu u Mišićima i u s. Spiču kod Bara, a Buljarički gerilski odred finansijsku postaju u Buljarici. Posle kraćeg otpora predali su se bez borbe Reževičkom gerilskom odredu, dok su karabinijeri i Petrovca pobjegli brodićem ka Baru. Tako je oslobođen deo Crnogorskog primorja od Miločera do Sutomora.
- Na putu Cetinje — Cevo gerilci napali jedan kamion i zarobljena tri italijanska vojnika.
- Kod s. Lapčića (blizu Budve) ustanici iz Sr. Maina vodili borbu protiv manje italijanske motorizovane kolone i naneli joj gubitke.
- Ceklički gerilci razoružali karabinijsku stanicu u Cekličima. Zarobljeno 8 italijanskih karabinijera i finansia.

¹ Taj dan se praznuje kao Dan ustanka naroda Crne Gore.

- Na Žutom kršu (kod Kolašina). u prisustvu člana PK KPJ za Crnu Goru. Boku i Sandžak, održan sastanak MK KPJ za Kolašin. Zaključeno; da se formiraju gerilski odredi i da otpočnu akcije protiv okupatora.
- Italijanske okupacione vlasti izdale naredbu o zabrani slušanja radio-emisija neutralnih zemalja i zemalja koje su u neprijateljstvu sa silama Osovine.
- Naredbom visokog civilnog komesara za Crnu Goru, Serafina Macolinija, zaveden policijski čas na čitavoj teritoriji Crne Gore.
- 14. jul
 - U Mojkovcu održan sastanak Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak na kome su izložene direktive CK KPJ i PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak za ustanak.
 - Nekoliko italijanskih aviona u tri navrata bombardovalo sela Rvaše i Drušiće, u koja je neprijatelj, posle bombardovanja, ušao i palio kuće.
 - Kod Vrlostupa (na putu Mojkovac — Kolašin) grupa ustanika napala iz zasede dva italijanska kamiona. Neprijatelju naneti gubici.
- 14/15. jul
 - Mojkovački ustanici, uz pomoć ustanika iz sela Bjelojevića i Podbišća, izvršili napad na karabinijsku stanicu u Mojkovcu, koja je brojala 7 karabinijera i 4 žandarma. Neprijatelj je davao otpor celu noć, i tek ujutru je stanica zapaljena, a italijanski karabinijeri i 1 žandarmi su se predali. Tom prilikom su zaplenjena 2 mitraljeza. 10 pušaka i nekoliko sanduka municije.
 - Nikšićki ustanici napali i razoružali žandarme u žand. st. Bukovik. kod Nikšića.
- 15. jul
 - Po uputstvima italijanske vlade i Vrhovne komande, pod rukovodstvom komandanta 9. armije generala Pircija Birolija, otpočele ofanzivne operacije italijanskih jedinica na slobodnu teritoriju u Crnoj Gori radi ugušenja ustanka i uništenja ustaničkih snaga jačine oko 30.000 ljudi U toj operaciji su učestvovali italijanske divizije »Mesina«, »Pusterija«, »Taro*. -Venecija«. »Kačatori dele Alpi« i »Pulje« i albansko-kvislinška grupa »Skenderber«, uz sadejstvo vazduhoplovnih i mornaričkih jedinica. Neprijatelj je prodro na slobodnu teritoriju i ponovo zauzeo oslobođene gradove i važnija mesta.
 - Biočki gerilski odred razoružao karabinijsku postaju u s. Bioču (kod Titograda). Zarobljeno i razoružano 5 italijanskih vojnika.
 - Ustanici razoružali italijanske postaje u Spužu (kod Danilovgrada) i manastiru Ostrogu (kod Nikšića). Zarobljeno 20 karabinijera.
 - Ustanici iz Stubice prepadom zauzeli italijanski aerodrom u Slivlju (kod Nikšića) i zaplenili 4 aviona.
 - U rejonu s. Košćola (kod Rijeke Crnojevića) gerilski odredi iz G. Ceklina i Ljubotinja napali motorizovani bataljon italijanske divizije »Mesina« i, posle osmočasovne borbe, potpuno ga razbili i prinudili na predaju. Neprijatelj je imao oko 70 mrtvih, 110 ranjenih i oko 290 zarobljenih vojnika i oficira. Zaplenjeno je: 16 mitraljeza, veliki broj p. mitraljeza i pušaka, 4 topa, 6 minobacača oko 500.000 metaka, nekoliko stotina revolvera, 30 kamiona. 20 motocikla i razne druge ratne opreme.
 - Ljevorečki gerilci jačine oko 120 ljudi razoružali karabinijsku stanicu u Lijevoj Rijeci (kod Kolašina). Zarobljeno 12 italijanskih karabinijera.
 - Gornjozetski gerilski odred porušio oko 350 m železničke pruge Podgorica — Plavnica (u G. Zeti).
 - U s. Veljem Brdu (kod Titograda) Veljebrdski odred i gerilci iz s. Rogama napali italijanski kamion sa 20 vojnika i posle pola časa borbe savladali ih.
- Jul p. p.
 - U s. Riđanima (kod Nikšića), na sastanku OK KPJ za Nikšić, razrađena direktiva CK KPJ i PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak o otpočinjanju oružane borbe protiv okupatora i odlučeno: da se pripremne grupe prošire i preimenuju u gerilske; da se objedini rukovođenje oružanim akcijama na područjima Herceg-Novog i Risna i u opštinama grahovskoj i banjsko-vučedolskoj.
 - Na sastanku MK KPJ za Nikšić, pošto se upoznao sa odlukama CK KPJ i PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak o oružanoj borbi protiv okupatora, odlučeno je: da se napadnu i likvidiraju italijanske stanice u selima Petrovićima i Bogetićima; da se pristupi rušenju puteva i železničke pruge i da otpočnu napadi na italijanske transporte na komunikacijama; da članovi MK odluku o oružanoj borbi prenesu partijskim organizacijama.
- Jul s.
 - U s. Lušcu (kod Ivanograda) održan sastanak MK KPJ za Berane (sada: Ivangrad). Pošto su se upoznali sa odlukama CK KPJ i PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak o oružanoj borbi protiv okupatora odlučeno je: da se napadnu i unište

- karabinijerske i žand. stanice u srezu i poruše mostovi u rejonima Tivrana, s. Bučn i s. Police; da se prikupe podaci o italijanskom garnizonu u Beranama; da članovi MK. zaduženi za pojedine opštine. prenesu partijskim organizacijama odluke MK
- Us. Cecunama (kod Andrijevice) održan sastanak MK KPJ za Andrijevicu, na kome je usvojena direktiva CK KPJ i odluka PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak o oružanoj borbi protiv okupatora, pa je odlučeno: da se od pripremnih udarnih grupa obrazuju gerilski odredi za borbu protiv okupatora; da se napadnu i rasture sve karabinijerske i žand. stanice u srezu: da se ruše mostovi i putevi i organizuju zasede duž komunikacija.
 - U Piperima (kod Titograda) formiran Piperski ustanički bataljon.
- Jul d. p.*
- Kod Prijepolja, uz prisustvo sekretara Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak, održan sastanak SK KPJ za Prijepolje na kome je, pored ostalog, rešeno da se ubrzaju pripreme za oružani ustanak i pristupi stvaranju partizanskih jedinica.
 - U oslobođenom Savniku formirana Komanda mesta i narodni sud sa zadatkom da sudi svima onima koji bi pokušali da se suprotstave NOP-u.
- 16. jul*
- Šahovički gerilci, pošto su prethodno porušili komunikaciju i tt linije Šahovići — Slijepač-Most i Šahovići — Pljevlja. uz pomoć mojčkovačkih gerilaca, zauzeli karabinijersku stanicu u varošici Šahovlčtma (sada' Tomaševo), kod Bijelog Polja.
 - U s. Kruševu MK KPJ za Pljevlja održao sastanak na kome je odlučeno da odmah otpočnu oružane akcije.
 - Kod naselja Stologlava (blizu Spuža) gerilci iz zasede napali kolonu od 3 kamiona sa 7 italijanskih vojnika i posle kraće borbe vojnike zarobili, njihovo oružje zaplenili a kamione uništili.
 - Na mestu Gradac (na putu Mojkovac — Kolašin) napadnut jedan kamion sa italijanskim vojnicima. Ranjeno 12, a ubijena 4 italijanska vojnika.
 - Kod s. Sjerogošta (blizu Kolašina) oko 50 gerilaca napalo dva italijanska kamiona sa oko 30 vojnika. Poginulo oko 25 italijanskih vojnika.
 - Oko 400 ustanika zauzelo Andrijevicu i razoružalo oko dve čete italijanskih vojnika, ojačani brdskom baterijom (4 topa). Zaplenjeno 4 minobacača, 4 mitraljeza, 8 p. mitraljeza, 125 pušaka. 4 kamiona; poginulo 38 vojnika i oficira. Naši gubici 2 mrtva i 5 ranjenih.
- 17. jul*
- Us. Ceoču (kod Bijelog Polja) održan zbor kome je prisustvovalo oko 400 ljudi iz okolnih sela. Predstavnici KPJ su prisutne upoznali s vojno-političkom situacijom i s odlukom Partije o oružanom ustanku, i pozvali ih da učestvuju u napadu na italijanski garnizon u Bijelom Polju. Tom prilikom je formirana teritorijalna gerilska četa.
 - Kod Crvenog pria (na putu Andrijevice — Ivangrad) ustanici Trešnjevačkog i Zabrskog gerilskog odreda napali manju italijansku kolonu a odbili grupu italijanskih vojnika koji su iz Andrijevice pošli u pomoć napadnutima. Neprijatelju su naneti gubici.
 - Ustanici iz sela Pepića, Velike i Murina napali na italijanske karabinijerske stanice u selima Murinu i Veliki (kod Andrijevice). Zarobljeno 20 karabinijera i finansa a njihovo oružje zaplenjeno.
 - Us. Jasikovcu (kod Ivangrada), »talijanski vanredni vojni sud. u cilju represalija, osudio na smrt 9 rodoljuba, koji su streljani.
- 18. jul*
- PK KPJ za Crnu Goru, Boku i Sandžak imenovao Privremenu vrhovnu komandu nacionalnooslobodilačkih trupa za Crnu Goru. Boku i Sandžak, koja je u početku imala sedište u Piperima.
 - U rejonu s. Brajića (na komunikaciji Budva — Cetinje), gerilski odredi iz šireg rejona Brajića iz zasede napali motorizovanu kolonu (jačine 20 kamiona, 6 tenkova, 7 motocikla i 1 putnički automobil) i posle višerasovne borbe naneli joj gubitke — po sopstveriorn priznanju — od 220 izbačenih iz stroja vojnika i oficira. Zaplenili 2 mitraljeza. 3 p. mitraljeza, veći broj pušaka. 15 kamiona, 7 motocikla i uništili 1 tenk. Gerilci su imali 2 mrtva i 7 ranjenih.
 - Oko 100 ustanika iz Goranskog, Smriječna, Zabrđa, Kovača, Plužina i Seljana, posle kraće borbe, zauzelo Goransko i razoružalo posadu. Tom prilikom je zarobljeno 15 karabinijera i 20 bivših žandarma i finansa. Zaplenjeno 1 mitraljez. 2 p. mitraljeza i oko 40 pušaka.

- Ustanici iz s. Bajova Polja napali i razoružali posadu karabinijerske stanice, a posadu žand. st. u D. Breznama naterali u bekstvo. Zaplenjeno je 10 pušaka i 2 revolvera.
- 19120. jul — Gerilci iz šaranske opštine napali i razoružali žand. st. u Njegovudi i porušili kolski put Zabljak — Pljevlja u rejonu Rasova.
- 20. jul — Posle trodnevnih borbi i pregovora italijanski bataljon 93. puka divizije »Mesina« predao se ustanicima koji su zauzeli Berane (sada: Ivograd). Poginulo oko 70 italijanskih oficira i vojnika a zarobljeno oko 700. Zaplenjeno: 9 mitraljeza, 12 p. mitraljeza. 23 minobacača i oko 800 pušaka. Prvog dana borbe poginuo je Miloš Mališić, narodni heroj.
- Posle dvodnevne blokade, ustaničke jedinice iz Nedakusa. Zatona, Grančareva, Čeoča i Rasova, iz više pravaca, izvršile napad na italijanski garnizon (jedinicu iz sastava divizije »Mesina«) u Bijelom Polju. Posle višerasovne borbe italijanska jedinica se predala. Neprijatelj je imao 2 mrtva, 10 ranjenih i oko 120 zarobljenih, dok su ustanici imali 3 ranjena borca. Zaplenjeno je: 2 mitraljeza, 6 p. mitraljeza, jedan teški i nekoliko lakih minobacača, oko 150 pušaka i veliko skladište municije, hrane, odeće i obuće.
- U ostrim borbama ustaničke snage (oko 2.000 boraca) zauzele Danilovgrad a italijanski bataljon na Bralenovici prinudili na predaju. Poginulo oko 14, ranjeno oko 70 i zarobljeno oko 825 italijanskih vojnika i oficira. Zaplenjeno: 14 topova. 18 minobacača, 12 mitraljeza, 50 p. mitraljeza, oko 1000 pušaka i mnogo druge opreme.
- Ustanici iz Zabljaka i okolnih sela posle kraće borbe razoružali karabinijersku stanicu u Zabljaku. Zarobljeno: 18 italijanskih karabinijera i 13 žandarma i finansa. Zaplenjeno: 1 mitraljez, 1 p. mitraljez, oko 35 pušaka. 10 pištolja, znatna količina municije i ručnih bombi i dosta sanitetske, g materijala.
- Ustaničke snage prinudile na predaju italijanski garnizon u Kolašinu. Zarobljeno oko 260 italijanskih vojnika a zaplenjeno oko 230 pušaka, 8 p. mitraljeza, 12 lakih minobacača i mnogo municije.
- U Kolašinu imenovan NO odbor za srez kolašinski.
- Na pl. Sozini Gluhodolsko-spičanski gerilski odred i grupa gerilaca iz s. Limljana napali bataljon iz 208. puka italijanske divizije »Taro«, koji je nastupao iz Bara i Sutomora s ciljem da obezbedi put Bar — Petrovac. U oštroj i neravnoj borbi, koja je trajala ceo dan, neprijatelj je razbijen. Njegovi gubici: 43 poginula i oko 100 zarobljenih. Zaplenjeno: 2 topa, oko 50 pušaka, oko 75.000 metaka i druga ratna oprema. Gerilci su imali 8 mrtvih i 16 ranjenih.
- 21. jul — U oslobođenim Beranama (sada: Ivograd) održana I sreska narodna skupština, kojoj je prisustvovalo 217 delegata iz obližnjih opština i preko 150 ostalih građana sa savetodavnim pravom glasa. Izabran SNO odbor sastava: predsednik, sekretar i 19 članova i donete odluke da na oslobođenoj teritoriji toga kraja prestaju svi organi vlasti (kako bivši jugoslovenski tako i okupatorski). SNO odbor ima svu vlast u tom kraju; preuzima celokupnu državnu imovinu i finansijska sredstva svih nadležstava i banaka u cilju borbe za oslobođenje; garantuje bezbednost, ličnu sigurnost i imovinu građana (a ovi su obavezni da se odazivaju njegovim zahtevima i odlukama). Odbor je imao šest sekcija: vojno-sudsku. unutrašnju, ekonomsku, finansijsku, socijalno-zdravstvenu i kulturno-prosvetnu.
- U Andrijevići, na konferenciji predstavnika sela sreza andrijevičkog, izabran SNO odbor.
- U oslobođenom Bijelom Polju održan zbor ustanika i naroda. Pred oko 5.000 ljudi govorio je sekretar Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak Rifat Burdžović Tršo: objasnio im ciljeve NOB-a i sve ih pozvao na jedinstvo i na dalje učešće u borbama. Formiran je NO komitet (odbor) za srez bjelopoljski.
- Oko 300 planinopivskih ustanika napalo i razoružalo karabinijersku stanicu u s. Trsi. Tom prilikom su zarobili 12 karabinijera i zaplenili 1 mitraljez i 13 pušaka.
- 22. jul — Oko 600 ustanika iz Drobunjaka i Uskoka izvršilo snažan napad i zauzelo Savnik u kome su se nalazila 52 italijanska vojnika i 11 bivših jugoslovenskih žandarma i finansa. U borbi je poginulo 7 italijanskih vojnika i 2 žandarma, a 8 ih je ranjeno. Zaplenjeno: 66 pušaka, 2 mitraljeza, 2 p. mitraljeza, nekoliko vagona brašna i drugih namirnica.
- Privremena vrhovna komanda nnrodnooslobodilačkih trupa Crne Gore, Boke i Sandžaka izdala uputstvo narodu i komandama odreda o izboru predstavnika narodne vlasti i političkih organa u vojnim jedinicama.
- Italijanske jedinice ponovo ušle u Virpazar.

1941. jul

HRVATSKA

jul 1941.

23. jul
- Na zboru stanovnika opštine Planine Pive izabran opštinski odbor NO fonda, čiji je zadatak: ishrana ustaničkih jedinica i zbrinjavanje izbeglica i siromašnih porodica.
 - Privremena vrhovna komanda narodnooslobodilačke vojske za Crnu Goru, Boku i Sandžak izdala uputstvo o taktici ustaničkih jedinica, u kome su razrađena taktička načela koja treba primenjivati u borbi protiv neprijatelja. Insistira se na čuvanju ljudstva i štednji municije.
 - Otpočeo rad partizanske pošte u Beranama (sada: Ivangrad). Odmah su uspostavljene telefonske linije sa Andrijevcem, Bijelim Poljem, Kolašinom i nizom drugih mesta.
 - Prefekt provincije Boke Kotorske Franko Skaselati uputio telegram Ministarstvu unutrašnjih poslova u Rimu. u kome ističe da će uložiti napore da se Boka Kotorska, kao nova italijanska provincija, što čvršće veže uz Italiju.
24. jul
- Naredbom predsednika fašističke vlade Kraljevine Italije Benita Musolinija ukinut civilni komesarijat za Crnu Goru i smenjen civilni komesar Serafino Macolini a sva civilna vlast predata u ruke generalu Pirciju Biroliju, komandantu italijanske 9. armije.
27. jul
- Privremena vrhovna komanda nacionalnooslobodilačkih trupa izdala naredbu o obrazovanju prekih narodnih sudova pri svim vojnim komitetima i bataljonskim komandama. Preki narodni sudovi imali su da izriču smrtnu presudu licima koja vrše špijunažu u korist neprijatelja, šire demoralizaciju na frontu, dižu oružje na ustanike i bave se špekulacijom.
 - Privremena vrhovna komanda nacionalnooslobodilačke vojske za Crnu Goru, Boku i Sandžak izdala proglas crnogorskom narodu: svi sposobni ljudi od 18 do 50 godina pozivaju se da stupaju u partizanske jedinice i bore se protiv okupatora i unutrašnjih neprijatelja (koji >šire malodušnost i duh kapitulacije pred neprijateljem*) i zatim se iznose uspeši u dotadašnjim borbama protiv okupatora.

HRVATSKA

1. jul
- Ustaše zapalile s. Suvaju (kod Gračaca) i ubile 300 ljudi, žena i dece.
 - U Bužanovoj ulici u Zagrebu, pod rukovodstvom partijske organizacije, zapaljeni stokovi svile za padobrane. Izgorelo oko 60.000 metara svile.
4. jul
- U Zagrebu, kod Petruševačke šume, udarna grupa ubila ustaškog agenta.
- Jul p.
- OK KPH za Sušak izdao letak pod naslovom »U borbu«, u kome poziva sve građanske partije, a u prvom redu HSS. da se udruže sa komunistima u borbi za oslobođenje Hrvatskog primorja i Istre.
6. jul
- Diverzantske grupe iz Karlovca pokidale tt veze Karlovac — Zagreb i Karlovac — Ljubljana i vojnu telefonsku liniju Karlovac — barutana Jamadol.
8. jul
- U Zagrebu održana partijska konferencija CK KPH na kojoj je preneti direktiva CK KPJ da se od diverzantskih akcija i sabotaza prede na oružani ustanak, a zatim odlučeno da neki članovi CK KPH odu u pojedine krajeve Hrvatske u cilju pružanja pomoći partijskim organizacijama u završnim pripremama za ustanak i u rukovođenju ustaničkim akcijama.
 - Ustaše izvele iz Lepoglavskog logora narodnog heroja Lovra Šperca Renka i streljale ga u blizini Varaždina.
9. jul
- U Zagrebu ustaše streljale nai-odne heroje Boždara Adžiju, Ognjena Priču i Otokara Keršovanija i još sedam drugova, kao odmazdu zbog ubistva ustaškog agenta (4. jula).
13. jul
- Između Vrbovskog i Srpskih Moravica diverzantska grupa oštetila prugu.
 - U Krljavi (iznad Makarske) formiran partizanski logor.
14. jul
- Iz logora u Kerestincu pobjegla grupa od 111 političkih zatvorenika. Međutim, zbog slabo organizovanog prihvata, ubrzo su gotovo svi pohvatani ili pobijeni.
 - Poginula Kata Dumbović — Kovačić. narodni heroj kao učesnik u oslobođenju zatvorenika iz ustaškog logora u s. Kerestincu.

- Ustaše streljale Budaka Divka, narodnog heroja, jednog od organizatora bekstva zatvorenika iz ustaškog logora u s. Kerestincu.
- U Medumurju mađarske okupacione vlasti uhapsile 30 članova KPJ i oko 50 simpatizera.
- Ustanici oštetili prugu između Vrbovskog i Srpskih Moravica.
- U šumi kod s. Lisičine formirana prva partizanska grupa u srezu Podrav. Slatina.
- 15. jul — Kod s. Duboke (blizu Slav. Požege) formirana partizanska diverzantska grupa.
- Jul p. p. — U šumi Cerovcu (kod Slav. Broda), formirane dve brodske partizanske grupe.
- 16. jul — U Karlovcu, u duhu direktiva CK KPH. formirano Operativno partijsko rukovodstvo pri OK KPH, sa Josipom Krašom na čelu. Zadatak mu je da neposredno organizuje oružani ustanak na Kordunu i Baniji i njime rukovodi.
- 18/19. jul — Diverzantska grupa oštetila prugu Split — Perković, između Labina i Kaštela Starog.
- 19. jul — U šumi »Abes- (kod Vrginmosta) održano okružno partijsko savetovanje OK KPH za Karlovac na kome je član Politbira CK KPJ Rade Končar podneo referat o opštoj situaciji u zemlji i svetu i dao direktive za početak oružanog ustanka.
- 20. jul — Omladinska udarna grupa iz Karlovca razrušila prugu kod Mrzlog Polja i presekla tt linije između straže kod Jamadola i kasarne u Karlovcu.
- 21. jul — Otpočeo dvodnevni sastanak SK KPH za Glinu na kome je odlučeno da već 23. jula otpočne oružani ustanak.
- U s. Dubravi (kod Zagreba) formirana Zagrebačka diverzantsko-partizanska grupa.
- 22. jul — Komunisti iz s. Srba i okoline otpočeli formiranje gerilskih odreda. Do 27. j. rla je formirano deset odreda: osam u srbskoj i dva u zрманjskoj opštini.
- U Sisku ustaše streljale 6 članova MK SKOJ-a za Sisak.
- Oko 500 ustaša, kamionima prebačenih iz Zagreba u Sisak, napalo delove Sisačkog NOP odreda u obližnjoj šumi. Poginula su dva partizana.
- 23. jul — U s. Štipanu (kod Vrginmosta) dva člana KPJ napala ustašku patrolu i ubila jednog ustašu.
- U s. Grabovcu (kod Petrinje) ustanici porušili ž. st. i ubili 12 ustaša. U toku 24. i 25. jula ustaše su, za odmazdu, pobile preko 1.200 ljudi iz s. Grabovca i okolnih sela.
- U Benkovcu održan sastanak predstavnika Zadarske prefekture i vođa velikosrpske buržoazije iz severne Dalmacije. Zaključeno je da predstavnici velikosrpske buržoazije rade na priključenju kninskog i gračackog sreza Italiji, a italijanske vlasti će im pružiti svaku pomoć u borbi protiv komunista.
- 27. jul — Otpočeo masovni narodni ustanak u južnoj Lici. Gerilski odredi i narod iz sreza D. Lapac, predvođeni komunistima, poseli komunikacije koje vode ka Srbu, napali ustaško-zandarmerijsku stanicu i zauzeli Srb. razrušili prugu Knin — Drvar (kod Tiškovca) i kod Klanca uništili kamion sa ustašama. Ustanak se brzo proširio i na ostale krajeve Like.¹
- Stanovništvo s. Mazina (kod Gračaca) diglo se na ustanak i pohvatilo predstavnike ustaške vlasti.
- Na o. Braču održano prvo partijsko savetovanje. Bili su prisutni delegati iz Sutivana, Bola, Pučišća, Selca, Nerežišća i Milne. Postavljen je zadatak: proširenje partijskih organizacija.
- 27/28. jul — U Primišlju i okolini ustaše iznenada pohvatale oko KO ljudi, pa ih u Slunju na zverski način pobile.
- 28. jul — Ustanici iz Srba i okoline zauzeli s. Otrić.
- Uspešnim napadom preko 300 ustanika na ustašku posadu ž. st. Plavno (kod Knina) otpočeo masovni ustanak u Kninskoj krajini.

Taj (tari Se praznuje kao Dan ustanka naroda Hrvatske.

- Ustanici zauzeli s. Zrmanju Vrelo (kod Knina).
 - Ustanici zauzeli i delom porušili ili oštetili više ž. st. između Knina i Gračaca a železničku prugu pokidali na mnogo mesta.
 - Ustanici napali žand. st. u selu Doljanu (kod G. Lapca) i ubili 2 žandarma.
 - Kod ž. st. Pribudić (na pruzi Gračac — Split), diverzijom ustanika iz Srba i okoline, srušena u provaliju lokomotiva sa 16 vagona natovarenih italijanskim automobilima. Poginula su 4 italijanska vojnika, a 35 je ranjeno.
 - U šumi iznad s. Malička (kod Vrginmosta) održan veliki miting na kome je izabrano rukovodstvo ustanka za taj kraj.
 - U Ivanović-jarku (blizu Vojnića) ustaše ubile preko 180 ljudi.
 - Ustaše iz s. Kijeva (kod Knina) uhvatile i poklale 48 muškaraca i žena iz s. Polače.
29. jul
- Ustanici iz s. Vrepca (kod Gospića) proterali iz log sela ustašku posadu.
 - Ustanici zauzeli s. Bruvno (kod Gračaca).
Ustanici iz sela Neteke, D. i G. Suvaje, Brezovca, Doljana i Dobrosela napali na dva ustaška kamiona kod Lapca i zaplenili 25 pušaka i 11 sanduka municije.
 - U crkvi u Glini ustaše poklale nekoliko stotina Srba. Krajem jula u Glini je ubijeno oko 2.000 Srba.
U Gračacu ustaše izvršile masovne pokolje srpskog življa iz Gračaca i okoline. Za dva dana su pobile 500 Srba, mahom žena i dece.
 - Ustanici razoružali posadu žand. st. u s. Pađenama (kod Knina).
30. jul
- Ustaše napustile D. Lapac i povukle se u Boričevac. U mesto su ušli ustanici iz Lapca i Gajina i razoružali sreskog načelnika, nekoliko linansa i žandarma i druge. U isto vreme žandarmi su napustili Nebljuse, pa je čitava lapačka opština sa sreskim mestom Lapcom bila slobodna (sem Boričevca).
 - Diverzanti sa o. Brača presekli tt veze između Splita i dalmatinskih ostrva.
 - Ustanici zauzeli s. Doljane (kod D. Lapca).
31. jul
- Ustanici uspešno odbili manji prodor ustaša iz Topuskog ka s Perni.
 - Na Crnom vrhu (kod Gračaca) ustanici napali delove domobranskog konjičkog puka.
- Jul k.
- U Zagrebu, u prisustvu člana Politbiroa CK KPJ Edvarda Kardelja, održan sastanak CK KP11 na kome je razmotren dotadašnji razvoj ustanka u Hrvatskoj, ukazano na greške u radu CK KPH i partijskih organizacija, te rešeno da se pojača politički rad, reorganizuju vojni komiteti, učvrste partijske organizacije, formiraju NOP odredi, stvaraju slobodne teritorije i. radi bržeg razvoja ustanka, na teren upute delegati CK KPH.
 - CK KPH izdao narodu proglas u kome ga poziva na oružanu borbu protiv okupatora i njegovih slugu, ističući za primer borbu naroda Sovjetskog Saveza protiv fašističke Nemačke.
 - U Gorskom kotaru i Hrvatskom primorju (na pl. Viševici koci Crikvenice, na pl. Tuhobiću kod Sušaka, u okolini Bribira, u okolini Drežnice. kod Delnica i na drugim rnestima) formirani partizanski logori u kojima su se obučavali prvi borci.
 - U Lapcu obrazovan Stab gerilskih odreda za D. Lapac i okolinu (ubrzno preimenovan u Stab gerilskih odreda za Liku).
- Jul
- U s. G. Daruvaru održan sastanak SK KPH za Daruvar na kome su izvršene prve pripreme za podizanje ustanka u tom kraju.
 - Na Kalniku formirana Kalnička i Javorovačka partizanska grupa.
 - U s. Javorovcu (kod Bjelovara) formirana Bjelovarska partizanska grupa.
 - U Virovitici održana konferencija SKOJ-a na kojoj su doneti zaključci da se proširi omladinska organizacija i vrše sabotaže.
 - U selu G. Dubravama (kod Ogulina) formiran Dubravski NOP odred.

MAKEDONIJA

- Jul k.* — Skopska partijska organizacija organizovala u narodu prikupljanje novca, odeće, obuće i drugog materijala radi pružanja pomoći porodicama uhapšenih drugova i radi stvaranja rezervi za partizanske jedinice.
- Jul* — Skopska partijska organizacija formirala od komunista grupe (trojke) za izvođenje diverzantskih akcija u Skoplju i okolini.
- Formirana bugarska 5. armija (sa štabom u Skoplju). U njen sastav su ušli 14. i 15. pešadijska divizija, 1. konjička brigada, prištapske jedinice i dva radna bataljona.

SLOVENIJA

- 2. jul* — Izvršni odbor OF uputio proglas slovenačkom narodu sa pozivom na oružanu borbu protiv okupatora.
- 8. jul* — Na ž. st. u Ljubljani OF organizovala protivneinačke i protivtalijanske demonstracije povodom raseljavanja slovenačkog stanovništva. Demonstracije su dostigle vrhunac kada je naišao voz kojim su prevoženi Slovenci iz Gorenjske za Srbiju.
- Na Kremencu (kod Kostanjevice na Krasu) održana prva partijska konferencija za srez Goricu, na kojoj su donete odluke da otpočne obrazovanje odbora OF, prikupljanje oružja i formiranje partizanskih jedinica.
- 10. jul* — U s. Renčama i s. Škrbini (kod Nove Gorice) obrazovani prvi odbori OF u Slovenačkom primorju.
- 11. jul* — »Slovenski poročevalec« objavio članak »Na posao« sa pozivom: da se svaki član OF bori da ni parče gvožđa, ni mrvu hrane neprijatelj ne izvuče iz Slovenije; da neprijatelja ometa u organizaciji pozadine.
- 13. jul* — U logoru na Ljubljanskom vrhu formirana minersko-sabotažna grupa sa zadatkom da ruši prugu Ljubljana — Rakek.
- 15. jul* — Na Molniku (kod Ljubljane) formirana Molnička partizanska grupa.
- Jul s.* — GŠ NOP odreda za Sloveniju doneo Partizanski zakon, kojim se, pored prava i dužnosti partizana, regulišu ustrojstvo NOP odreda, zakletva, pozdrav, sud, kazne, itd.
- U s. Rašici i s. Dobenu (kod Ljubljane) na osnovu direktive Vojnog komiteta kamničkog sreza, formirane Rašička i Smarnogorska partizanska grupa, koje su bile jezgro Rašičke čete.
- Na Ostrožnom (kod Celja), održan zajednički sastanak rukovodilaca celjske, trbovljanske i savinjske partijske organizacije, na kome su prenete direktive CK KPS i razrađeni planovi za oružanu akciju.
- Na Travnoj gori formirana Ribnička partizanska četa.
- 16. jul* — Na sastanku GŠ NOP odreda za Sloveniju doneta odluka da se od priprema, u duhu zaključaka sednice CK KPS od 22. juna, pređe na oružani ustanak. U tom cilju upućeni su na teren članovi GŠ i CK sa zadatkom da okružna partijska rukovodstva upoznaju sa odlukom i pomognu im u organizovanju ustanka.
- U dolini Besnice partizani Molničke partizanske grupe ubili nemačkog pograničnog vojnika.
- 17. jul* — Na Sv. Mohoru (kod Kranja) održan sastanak na kome je instruktor CK KPS upoznao predstavnike Jeseničkog i Kranjskog OK KPS sa uputstvom za organizaciju partizanske vojske. Odlučeno da se 20. jula održi nov zajednički sastanak radi dalje organizacije pokreta i preduzimanja akcija.
- 18. jul* — Rašička partizanska grupa napala automobil grofa Lazarinija. Za odmazdu nemačke vlasti streljale 5 talaca.
- 20. jul* — Na osnovu odluke OK KPS za Celje, u blizini St. Jurija (kod Celja) formirana Celjska partizanska grupa, koja je bila jezgro Celjske čete.
- Na Sv. Mohoru (kod Kranja) održan sastanak predstavnika Jeseničkog OK KPS sa instruktorom CK KPS na kome je odlučeno da se od postojećih grupa formiraju

1941. jul

SRBIJA

jul 1941.

Jesenička, Kranjska i Jelovička partizanska četa, a radi objedinjavanja njihovog dejstva formiran je Stab bataljona »Ivan Cankar«.

22. jul — Otpočeli organizovani napadi partizanskih jedinica u Sloveniji na okupatorske voj-
nike i objekte.¹
23. jul — Od Molničke partizanske grupe formirana Molnička četa.
24. jul — Na Brdu, nedaleko od Rašice formirana Rašička partizanska četa.
25. jul — Na sastanku Vojnog komiteta kamničkog sreza formiran Štab Kamničkog parti-
zanskog bataljona.
26. jul — Na sektoru Zalog — Litija nemačke i italijanske jedinice otpočele poteru većeg
obima protiv partizana.
— Ispod Bukovice (između s. Griža i s. Petrovča — kod Celja) formirana Savinjska
partizanska četa.
— Na Velikoj poljani (ispod Storžiča) formirana Tržičko-kranjska partizanska četa.
27. jul — Kod Kranja formirana 2. kranjska (Nar(nikova) partizanska četa.
- 27/28. jul — Između s. Smarja i s. Škofljice (kod Ljubljane) partizani minirali železničku prugu,
a prekinuli tt veze između s. Škofljice i s. Rudnika.
28. jul — Na pl. Mežaklji formirana Jesenička partizanska četa (nazvana i Cankarevom četom).
— Na drugom sastanku Vrhovnog plenuma OF izabran Izvršni odbor i pripremljen
proglas kojim se poziva narod na oružani otpor.
- 28/29. jul — Na r. Bistrici gorenjski partizani porušili tri mosta.
29. jul — Na Gradišću na pl. Jelovici na osnovu zaključaka sa sastanka održanog na Sv.
Mohoru. formirana Jelovička partizanska četa.
- Jul k. — Vojni komitet za kamnički srez organizovao pet partizanskih grupa — kamničku,
dupličku, radomeljsku, mengešku i domžalsku — od kojih su kasnije formirane
čete Kamničkog partizanskog bataljona.
— Od ilegalaca iz Vrhnike formirana Vrhnička partizanska grupa.
— Na Reservni (kod Celja) od celjskih komunista formirana Celjska partizanska četa.

SRBIJA

1. jul — Kod s. G. Trešnjevica (blizu Arandjelovca) OK KPJ za Arandjelovac formirao 1. šu-
madijski NOP odred.
- 1/2. jul — Na sastanku SK KPJ za Kosmaj doneta odluka o formiranju Posavsko-kosmajskog
NOP odreda i određen Stab odreda.
3. jul — U Smederevskoj Palanci, na sastanku OK KPJ za Pomoravlje, u prisustvu delegata
PK KPJ Branka Krsmanoviča, formiran Stab 2. šumadijskog NOP odreda i odre-
đeni rukovodioci četa.
- 3/4. jul — U Čupriji uhapšena 53 člana Partije i simpatizera NOP-a, koji su kasnije sprove-
deni u logor na Banjici.
4. jul — U Beogradu, na sastanku Politbiroa CK KPJ, formiran GŠ NOP odreda za Srbiju.
Time je prestao rad dotadašnjeg Vojnog komiteta.
5. jul — U Beogradu, zbog sabotaža, nemačke vlasti streljale 13 funkcionera NOP-a i Jevreja.
— U Beogradu formiran zloglasni logor na Banjici.
- Jul p. — PK KPJ za Srbiju izdao proglas u kome poziva narod Srbije na ustanak protiv
okupatora.

¹ Taj dan se praznuje kao Dan ustanka naroda Stovenljc.

SRBIJA

- U rejonu Pančeva formiran Južnobanatski NOP odrod.
- U s. Vitomiriei (kod Peći) održan sastanak Oblasnog komiteta KPJ za Kosovo i Metohiju na kome je doneta odluka o prikupljanju oružja, formiranju partizanskih jedinica, otpočinjanju diverzantskih akcija i izdavanju i rasturanju vesti.¹
- OK KPJ za Niš formirao Sresko partijsko povereništvo za srez aleksinački.
- Članovi KPJ i simpatizeri NOP-a iz sela Šopića, Petke, Šušnjara i Lazarevea napali na magacin opreme u Lazarevcu, koji su čuvali nemački vojnici i kvislinzi, iz njega izvukli, pored ostalog veću količinu vojničke opreme i sanitetskog materijala što će kasnije predati 1. šumadijskom NOP odredu.
- U Peći i Kos. Mitrovici organizovane partijske tehnike za štampanje i izdavanje vesti.
- U Zemunu, na Dunavu, jedan diverzant spalio nemački tanker i nekoliko šlepova sa naftom.
- U Beloj Crkvi Radevska partizanska četa Valjevskog NOP odreda, pod rukovodstvom komandira Žikice Jovanovića Spanca, likvidirala kvislinšku žandarmerijsku |K*trolu koja je pokušala da rasturi narodni zbor.²
- U Užicu (sada: Titovo Užice). u prisustvu instruktora PK KPJ za Srbiju, održan sastanak OK KPJ za Užice na kome je odlučeno da se pristupi formiranju Užičkog NOP odreda «Dimitrije Tucović» i određen Štab odreda.
Po odluci Oblasnog komiteta KPJ za Kosovo i Metoniju, formiran Vojni komitet za Peć i okolinu.
- Južno od Smederevske Palanke OK KPJ za Pomoravlje formirao 2. šumadijski NOP odred.
- Na Kosmaju SK KPJ za Kosmaj formirao Posavsko-kosmajski NOP odred.
- U Beogradu nemačke vlasti streljale 10 pripadnika NOP-a i 1 Jevrejina zbog pro-nađenog eksploziva.
- U s. Radljevu (kod Uba) delovi Posavsko-kosmajskog NOP odreda napali i razoružali žand. stanicu.
- Blizu s. Vinarca (kod Leskovca) održano okružno savetovanje SKOJ-a za okrug leskovački, na kome je odlučeno da se pojača rad na okupljanju omladine i njenoj pripremi za izvođenje akcija i za odlazak u odred
- Bački partizani zapalili žito kod s. Kaća (u novosadskom srezu).
- Nemački vojni zapovednik Srbije izdao Uredbu o pooštrenju kazni za dela sabotaže i nasilja.
- U šumi kod s. Jautine (blizu Valjeva) delovi Valjevskog NOP odreda razoružali 12 nemačkih vojnika.
- U s. Skeli (kod Obrenovca) delovi Posavsko-kosmajskog NOP odreda napali i razoružali žand. st. i prekinuli tt linije između Obrenovca i Lajkovca.
- OK KPJ za Niš objavio proglas narodu pozivajući ga da se bori protiv okupatora i domaćih izdajnika, da vrši sabotaže i da ne odlazi na rad u Nemačku.
Okružni komitet KPJ za Leskovac izdao proglas: poziva narod na ustanak protiv okupatora i njegovih slugu, a radnike i napredne intelektualce da napuste grad i priključe se Kukavičkom NOP odredu.
- Na pl. Jelici (na mestu Stjeniku), OK KPJ za Cačak formirao Cačanski NOP odred.
U rejonu s. Vladimirovca (kod Alibunara) nadmoćne jedinice iz sastava nemačke 704. i 714. pešadijske divizije okružile i uništile Južnobanatski NOP odred.
- U Valjevu, iz fabrike »Vistad« pod rukovodstvom skojevske organizacije izvučeno 12 sanduka bombi koje su upućene partizanima.
- U s. Stubline (kod Uba) delovi Kosmajsko-posavskog NOP odreda razoružali žandarmerijsku patrolu.

¹ Po drugom Izvoru sastanak je održan sredinom Jula.
² Taj dan se praznuje kao Dan ustanka naroda Srbije

1941. jul

SRBIJA

jul 1941.

- XI sastavu 1. šumadijskog NOP odreda formirana je Orašačka, Oplenačka i Kosmaj-ska četa.
- 13. jul — U s. Beocima (kod Raške) održan sastanak članova KPJ, kandidata i simpatizera na kome je odlučeno da se pristupi formiranju Kopaoničkog NOP odreda, povećaju napori na prikupljanju oružja i municije i pojača propaganda u cilju mobilizacije ljudstva za Kopaonički NOP odred.
— U s. Dračiću (kod Valjeva) delovi Valjevskog NOP odreda razoružali žandarme.
- 13/14. jul — Drugi šumadijski NOP odred napao na Raču (kod Kragujevca), razoružao žandarme i spalio archive.
- 14. jul — U Arandeloveu održan prvi sastanak GS NOP odreda za Srbiju na kome je doneta odluka da se pristupi izvođenju krupnih akcija i da članovi GS odmah krenu u NOP odrede radi učvršćivanja postojećih i stvaranja novih NOP odreda.
— Va r. Kulubari (u blizini Obrenovca), delovi Posavsko-kosmajskog NOP odreda ošte-ili železnički i drumski most.
— Za borbu protiv partizana, završeno formiranje tri leteće brigade«, svaka jačine 80 nemačkih vojnika i 20–30 žandarma. Stab im se nalazio u Valjevu, a bile su razmeštene na prostoriji Umka. Obrenovac, Valjevo. Mionica i, jedna, u okolini Krupnja.
— Između ž. st. Ripanj i Rajla (kod Beograda) delovi Posavsko-kosmajskog NOP odreda prekinuli tt vezu.
- 15. jul — .bog sabotaža oko Obrenovca, nemačke jedinice streljale na kolubarskom mostu kod Obrenovca 10 članova KPJ i simpatizera NOP-a.
— OK KPJ za Kragujevac uputio proglas narodu Sumadije da se zbije u jedinstvenu borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.
— Na Bujanji (kod Bogatića) OK KPJ za Sabac formirao Mačvanski NOP odred (na-zivan i Podrinskim NOP odredom).
- Jul p. p. — U severnom Banatu formirani Kikindski, Mokrinski, Kumanački, Melenački, Pet-rovgrađsko-stajićevski, Dragutinovački, Karadorđevački i Aleksandrovački NOP odred.
— U s. Kovačići (kod Pančeva) otpočela partijska konferencija za južni Banat. Drugog dana savetovanju prisustvovao i sekretar PK KPJ za Vojvodinu Žarko Zrenjanin Uča. Rešavano o pripremama za ustanak, organizovanju vojnih jedinica, povezivanju sa bivšim podoficirima i prikupljanju podataka o mostovima.
- Jul s. — izvršeno spajanje Kumanačkog i Melenačkog NOP odreda u Kumanačko-melenački NOP odred, a Karadorđevačkog i Aleksandrovačkog NOP odreda u Karadorđevačko-aleksandrovački NOP odred.
— U čačku grupa partizana Cačanskog NOP odreda zapalila senjak u krugu vojne kasarne. Izgorele su ogromne količine sena.
- Jul d. p. — Na sastanku OK KPJ za Leskovac doneta odluka o formiranju Kukavičkog (Lesko-vačkog) NOP odreda.
- 16. jul — Delovi Posavsko-kosmajskog NOP odreda napali i razoružali žandarme u s. Stepo-jevcu (kod Lazarevea) i prekinuli tt veze sa Beogradom.
— Grupe ilegalaca zapalile nemačke garaže u Mileševskoj i Grobljanskoj ulici u Beo-gradu.
— \ta Gradištu (blizu Rače) nemački vojnici iznenadili i razbili Palanačku i Račansku četu 2. šumadijskog NOP odreda.
- 17. jul — U Beogradu nemačke vlasti streljale 16 lica zbog presecanja međugradskog tele-grafskog kabla na teritoriji grada Beograda.
- 17/18. jul — Između s. Starog Trga i Zvečana (kod Kos. Mitrovice) grupa rudara (članova Partije) minirala žičaru za prevoz rude. Oštećeno nekoliko stubova. Akcija imala širok odjek u narodu.
- 18. jul — U Beogradu, zbog sabotaže, nemačke vlasti streljale 28 članova KPJ i simpatizera NOP-a.

- Kod V. Plane 2. šumadijski NOP odred napao nemačku kolonu i naneo joj gubitke.
- 15/19. jul — Po direktivi OK KPJ za Jagodinu diverzantska grupa iz Jagodine (sada: Svetozarevo) sastavljena od 9 članova KPJ i simpatizera, razoružala nemačkog stražara kod hangara na aerodromu blizu Jagodine a potom zapalila 5 nemačkih aviona i nekoliko kamiona.
- 19. jul — Radevska četa Valjevskog NOP odreda napala na Pecku, razoružala 4 žandarma i iz zatvora oslobodila zatvorenike.
- U blizini Bečeja skojevska grupa iz grada zapalila 1500 krstina žita.
- 20. jul — PK KPJ za Srbiju uputio svim rukovodstvima i članovima Partije i SKOJ-a cirkularno pismo u kome ukazuje na potrebu za češćim i krupnijim akcijama i za prelaskom u opštu ofanzivu protiv okupatora.
- OK KPJ za Pomoravlje formirao Beličku partizansku četvu, koja j^ 23. jula ušla u sastav Pomoravskog NOP odreda. Četa je. istog dana, kod ž. st. Lanište (između Svetozareva i Bagrdana) razrušila prugu.
- U s. Draginju (kod Vladimirovaca) Posavska četa Posavsko-kosmajskog NOP odreda napala i razoružala posadu žand. stanice.
- 21. jul — Jedinice Mokrinjskog NOP odreda minirale most na r. Zlatici (Arankl). u blizini s. Padeja (kod Sente).
- U rejonu Petrovgrada (sada: Zrenjanin) borci Petrovgradsko-stajičevskog NOP odreda spalili kamaru žita, uništili jednu vršalicu i razoružali poljskog čuvara.
- U rejonu s. Kumana (kod Zrenjanina) Kumanačko-melenački NOP odred zaplenio 11 kaiševa za vršalice i onemogućio vršidbu i pljačku žetve od strane nemačkog okupatora.
- 21/22. jul — Valjevski NOP odred napao na Valjevsku Kamenicu, spalio arhive Sreskog načelstva i Poreske uprave, ranio komandira žand. stanice.
- 22. jul — Na brdu Debeloj glavi (iznad s. Tekije kod Kruševca) OK KPJ za Kruševac formirao Rasinski NOP odred.
- U rejonu Sombora skojevske grupe iz grada na nekoliko mesta zapalile krstine sa žitom.
- 22/23. jul — U Nišu specijalna policija uhapsila oko 20 lica, među kojima više članova KPJ i rukovodilaca Partije (koje su nemačke vlasti kasnije streljale).
- 23. jul — Na Durđevom brdu (kod Svetozareva) OK KPJ za Pomoravlje formirao Beličku četvu Pomoravskog odreda.
- 23/24. jul — U Beogradu uhapšeno 198 komunista i simpatizera NOP-a.
- 24. jul — OK KPJ za Zaječar izdao proglas kojim poziva narod Timočke krajine u oružanu borbu protiv okupatora.
- Vojni zapovednik Srbije izdao stanovništvu okupirane Srbije naredbu o predaji vatrenog oružja, municije, ručnih bombi, eksplozivnog materijala i drugog oružja najdalje do 20. avgusta 1941.
- Delovi 2. šumadijskog NOP odreda razoružali dve žandarmerijske patrole kod s. Rakinca i Markovca.
- U 2ablju, za vreme vršidbe, mesna partizanska desetina zapalila slamu, kojom prilikom je izgorela i vršalica.
- 25. jul — Kod s. Stanulovića (na pl. Kopaoniku) MK KPJ za Kosovsku Mitrovicu, po direktivi OK KPJ za Kosovo i Metohiju, od rudara Trepće i šumskih radnika formirao Kopaonički NOP odred.
- Na putu Užice (sada: Titovo Užice) — Valjevo delovi Valjevskog NOP odreda iz zasede napali 2 nemačka policajca — 1 ubili i 1 zarobili.
- Borbena grupa sastavljena od članova KPJ iz Užica (sada: Titovo Užice), koja se nalazila na brdu Tatincu (kraj Titovog Užica) izvela bezuspešan napad na nemačku stražu u s. Vrelima.

- Članovi udarnih grupa iz Beograda minirali železnički propust u Belom Potoku i zapalili pet nemačkih automobila u Beogradu.
 - Partizanske desetine i grupe iz Novog Sada i obližnjih sela Futoga, Kisača i Curuga, zapalile žito, kudelj i kamare slame u rejonu tih mesta i presekle tt stubove između Novog Sada i s. Rumenke i između Novog Sada i s. Kovilja.
 - Nedaleko od Petrovgrada (sada: Zrenjanin) Petrovgradsko-stajičevski NOP odred spalio preko 50 jutara pšenice.
- 25/26. jul
- U s. Prijevoru (kod Čačka) delovi Cačanskog NOP odreda napali žand. st., razoružali 22 žandarma i zapalili opštinsku arhivu.
 - U s. Brankovini (kod Valjeva). delovi Valjevskog NOP odreda napali i razoružali losadu žand. stanice.
26. jul
- Kod s. Ljubeša (bizu Alekslnca) održan sastanak komunista niskog okruga i članova OK KPJ za Niš. na kome je doneta odluka o formiranju NOP odreda.
 - Iz zasede kod s. Mthéevaca (blizu Čačka), delovi Cačanskog NOP odreda napali kamion sa nemačkim vojnicima, ubili 8 vojnika i zaplenili 1 p. mitraljez i 9 pušaka.
 - U blizini Petrovgrada (sada: Zrenjanin) nemačke vlasti streljale pet rodoljuba, među kojima i jednog člana OK KPJ za severni Banat.
 - Kod Cenejskih salaša (blizu Novog Sada), paleći žito, partizanska grupa iz Novog Sada sukobila se sa mađarskim žandarmima i vojnicima. Poginula su dva partizana a dva su zarobljena.
 - U Zabiju, za vreme vršidbe, mesna partizanska grupa zapalila žito, slamu i neke ekonomske zgrade.
27. jul
- U Beogradu, na uglu Južnog bulevara i Derdapske ulice prilikom pripremanja akcija za rušenje radio-stanice, uhapšen član Politbira CK KPJ Aleksandar Ranković Marko. U Gestapou zverski mučen i istog dana uveče prebačen u bolnicu u Vidinskoj ulici.
 - Na pl. Goču OK KPJ za Kraljevo formirao Kraljevački NOP odred.
 - U Beogradu, u Masarikovoj ulici br. 3. grupa aktivista zapalila nemačku radionicu za opravke, skladišta rezervnih delova i garažu nemačkog automobilskog parka 533. Uništeno (osim zalihe materijala, guma i goriva) 19 vojnih teretnih i putničkih automobila. a jako oštećeno 10 autobusa.
 - U školi u s. Melencima (kod N. Bečejal borci Kumanačko-melenačkog NOP odreda razoružali policajce.
 - U Ovčarsko-kablarskoj klisuri delovi Cačanskog NOP odreda porušili most.
28. jul
- U podnožju pl. Maljenika, iznad s. Porlgorca. OK KPJ za Zaječar formirao Boljevački NOP odred¹.
 - U rejonu Petrovgrada (sada: Zrenjanin) poterne jedinice iz sastava nemačke 704. i 714. pešadijske divizije razbile Petrovgradsko-stajičevski NOP odred.
 - Na brdu Tatincu (kod Titovog Užica) OK KPJ za Užice formirao 1. užičku. na mestu Jasikovcu u s. Buaru 2. užičku i u šumama Blagaje Požešku četu Užičkog NOP odreda.
 - U s. Svilošu (kod Iloka) mesni partizani ubili dva žandarma i zaplenili oružje.
 - Na putu Beograd — Smederevo skojevska udarna grupa iz Beograda pokidala tt linije.
 - Na pl. Bukovima nemački vojnici streljali 81 čoveka iz Kosjerića i s. Mrčića kao odmazdu zbog 2 nemačka vojnika nestala na putu Valjevo — Užice (sada: Titovo Užice).
 - U s. Darosavi (sada: Partizani) 1. šumadijski NOP odred napao i razoružao 5 žandarma a između Arandelovca i Darosave pokidao tt linije.
 - U Beogrdu nemačke vlasti streljale 122 pripadnika NOP-a i Jevreja kao odmazdu zbog paljenja nemačkih garaža u Beogradu.
 - Na relacijama Novi Bečej — s. Kumane i s. Melenci — s. Taraš Kumanačko-melenački NOP odred posekao tt linije.

¹ Prema drugim podacima, taj odred je formiran 0. jula 1941.

- 28/29. jul — Kikindski NOP odred nadeleko od Kikinde spalio oko 300 kg žita.
29. jul — Partizani Beograda oslobodili Aleksandra Rankovića Marka, člana Politbira CK KPJ, iz pritvoreničkog odeljenja Očne klinike u Vidinskoj ulici. Po direktivi generalnog sekretara KPJ Josipa Broza Tita, spasavanje organizovali članovi PK KPJ za Srbiju Đuro Strugar i Cana Babović. Plan o rasporedu u bolnici dao Laza Grujić, student tehnike.
- U s. Natalincima (kod Topole) Oplenačka četa 1. šumadijskog NOP odreda razoružala 5 žandarma.
- Između ž. st. Zemun Novi Grad i ?.. st. Zemunsko Polje mesne partizanske grupe prekinule tt veze.
- U Bečeju i okolini nekolike mesne skojevske grupe otpočele dvodnevne akcije paljenja: zapalile dve kamare žita (jednu od 1500 i drugu od 1000 krstina), a u bečejskom bioskopu »Oriom nekoliko filmova.
- Nemački zapovednik oružane sile za Jugoistok naredio zapovedniku Srbije da se, u slučajevima sabotaže, smrtne kazne vrše vešanjem i da se primenjuju sva sredstva zastrašivanja.
- 29/30. jul — U rejonu Kikinde Kikindski NOP odred posekao tt linije.
30. jul — U s. Radovanju (kod V. Plane) delovi 2. šumadijskog NOP odreda napali i razoružali žandarme i spalili opštinsku arhivu.
- U s. Dragoševcu (kod Svetozareva) delovi Pomoravskog NOP odreda napali i razoružali žand. st. i zapalili opštinsku arhivu.
- Na mestu zvanom Lovka (kod Iloka) ustaše streljale 40 Srba iz s. Sviloša i 3 Srbina iz s. Čerevića.
- Komandant okupirane Srbije naredio da grad Beograd plati 10 miliona dinara kao odmazdu zbog sabotaža i diverzija izvršenih u toku poslednjih dana.
- 30/31. jul — Radevska četa Valjevskog NOP odreda napala Kamenicu i posle kraće borbe razoružala žandarme.
31. jul — Posavsko-kosmajski NOP odred preformiran u Posavski i Kosmajski NOP odred.
- Na Bagljašu (nedaleko od Zrenjaninai kao odmazdu zbog paljevine žita, nemački vojnici streljali 90 rodoljuba, među kojima i člana PK KPJ za Vojvodinu Šonju Marinković. narodnog heroja.
- Jul k. — PK KPJ za Srbiju dostavio Okružnom komitetu KPJ za Kruševac cirkular o osnovnim zadacima borbe rprotiv okupatora.
- SK KPJ za Zemun uputio proglas radnicima, seljacima i građanima Zemuna i okoline da otpočnu borbu protiv okupatora i kvislinga i da ne nasedaju izdajničkoj paroli čekanja¹.
- U rejonu s. Melenaca (kod N. Bečeja) Kumanačko-melenački NOP odred, u oštroj borbi, odbio pokušaj nemačkih poternih jedinica da ga okruže i unište, što je imalo povoljnog uticaja na razgaranje oslobodilačke borbe u Banatu.
- U s. Rošcima i s. Viči (kod Čačka) formirani MNO odbori.
- U s. Saraorcima i s. Petrijevu (kod Smedereva) formirani MNO odbori.
- Po naređenju nemačkog komandanta za Jugoistok pri svakom nemačkom bataljonu u Srbiji formirani poterni odredi od 50—60 vojnika sa ciljem da odmah intervenišu na svaku pojavu partizana.
- Jul — U Beogradu u Vršačkoj ulici (sada: ulica Đure Đakovića) br. 14, održan sastanak PK SKOJ-a za Srbiju na kome je raspravljano o učvršćivanju organizacija. Posle sastanka članovi otputovali u unutrašnjost.
- GŠ NOP odreda Jugoslavije naredio Stabu Valjevskog NOP odreda da stupi u vezu sa četnicima Draže Mihailovića i učini da dođe do sporazuma o saradnji u borbi protiv okupatora. Pokušaji Štaba Valjevskog NOP odreda ostali su bez rezultata.
- U Sapcu, od članova SKOJ-a, formirano deset vojnih desetina (grupa) koje su sakupljale oružje i vršile vojnu obuku i kurirsku službu. Pored toga, radilo je nekoliko tečajeva prve pomoći, u kojima je bilo obuhvaćeno oko 60 omladinki i žena.

¹ Po drufilm podacima Je proglas Izdat 14. avgusla.

- U Nišu članovi SKOJ-a usred dana polili bojom mapu na kojoj su nemačke okupacione vlasti ucrtavale pravce nastupanja nemačkih trupa u SSSR.
- U Prištini, od radničke i studentske omladine, formirana grupa za izdavanje, umnožavanja i rasturanje po okolini sedmodnevnih vesti.
- Na mestu »Miri« (kod Leskovca) članovi SKOJ-a zapalili veću kamaru žita pripremljenu za vršaj za potrebe nemačke vojske.
- U s. Trnavi (kod Topole) 1. šumadijski NOP odred razoružao žandarme.
- U Pančevu, u logoru »Svilara«, nemačka policija ubila člana KPJ Marka Kulića, narodnog heroja.
- U s. Srpskoj Crnji i s. Bašaidu (kod Kikinde) delovi Petrovgradsko-stajićevskog NOP odreda zapalili kudeljare.
- U selima V. i M. Plani, Draguši. Pretežani. D. Rečici, Gojinovcu, Sišmanovcu, Prekadinu, G. i D. Toponici (kod Prokuplja) osnovani odbori NO fonda, koji su kasnije prerasli u MNO odbore.
- U s. Trnavi (kod Čačka) formiran odbor NO fonda.
- U selima Vreocima i Šopiću (kod Lazarevea) formirani MNO odbori.
U V. Plani (kod Palanke) formiran ilegalni MNO odbor.
U Kučevu formiran ilegalni NO komitet (NO odbor)¹.

¹ NO odbori nazivani su 1 NO komitetima